

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่ายังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการบริหารโครงการสุขภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามาก่อน อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดและบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

การวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

ฉัตร ทวีสุข (2515: 45-46) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดโครงการสุขภาพศึกษาในโรงเรียนนครหลวง-ธนบุรี" เพื่อศึกษาถึงการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ จำนวน 65 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน บริเวณโรงเรียน สนาม โรงอาหาร และห้องเรียน คับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ท่าเลที่ตั้งไม่ถูกหลักสุขาภิบาล โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับเหตุรำคาญ เช่น มุ่นละออง กลิ่น แสงสว่าง และการระบายอากาศ หลายโรงเรียนควรได้รับการแก้ไข

2. ด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียน โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 77 ตรวจสอบสุขภาพนักเรียนเป็นบางครั้ง และมากกว่าร้อยละ 15 ไม่ได้ตรวจสอบสุขภาพนักเรียนเลย

3. ด้านการเรียนการสอนสุขภาพ มีครูที่มีวุฒิด้านสุขภาพโดยตรงร้อยละ 38 ส่วนใหญ่ครูที่มีวุฒิทางด้านผลศึกษาทำหน้าที่สอนสุขภาพ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดอุปกรณ์การสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ให้ความช่วยเหลือด้านการสอนสุขภาพน้อยมาก โรงเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งต้องการให้มีการอบรมครูสุขภาพและโครงการสุขภาพในโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม (2517.2521: 55) ได้ทำการทดลองและวิจัยเรื่อง "โครงการสุขศึกษาในโรงเรียนอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงงานสุขศึกษาในโรงเรียนของท้องที่อำเภอนครชัยศรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและหารูปแบบของวิธีจัดและดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมในโรงเรียน พื้นที่เป็นที่ลุ่ม การคมนาคมสะดวก อาคารเรียนมั่นคง แข็งแรง ห้องเรียนส่วนใหญ่ได้มาตรฐาน บางห้องไม่มีฝ้ากัน บางโรงเรียนมีเสียงรบกวน และมีนักเรียนแออัด สนามเด็กเล่นไม่เพียงพอ น้ำดื่มมีเพียงพอแก่ภาชนะที่ใช้ดื่มยังไม่สะอาดเท่าที่ควร ส้วมมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ถูกสุขลักษณะ การทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนการโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบ

การบริการสุขภาพ ห้องพยาบาล และอุปกรณ์พยาบาลไม่ได้สัดส่วน ไม่มีครูพยาบาล รับผิดชอบโดยตรง เจ้าหน้าที่อนามัยยังบริการไม่ทั่วถึง การตรวจสุขภาพนักเรียนทำกันน้อยมาก โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดทำระเบียบสะสม และบัตรสุขภาพ แต่มีการให้บริการภูมิคุ้มกันโรคในโรงเรียนทดลองพบว่า การจัดบริการสุขภาพตามรูปแบบจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี และยังไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน เป็นอย่างดี ทำให้ลดสถิติการเจ็บป่วยของนักเรียนลงได้อีกด้วย

อัศนีย์ แสงวงศ์ (2525: ก-ง) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยที่มีต่อบทบาทของครูอนามัยโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยกลุ่มละ 152 คน รวมทั้งสิ้น 304 คน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหมวดพลานามัยที่มีต่อบทบาทของครูอนามัยโรงเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนในด้านกาบริการสุขภาพ การสอนสุขศึกษา และการจัดสุขภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับที่เห็นด้วย และพบว่าผู้บริหารไม่ต้องการให้ครูอนามัยและครูสุขศึกษาเป็นคนเดียวกัน ต้องการให้ครูอนามัยเป็นผู้ที่ให้ความแนะนำเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ จัดหาอุปกรณ์การรักษาพยาบาลให้พร้อมที่จะรักษา เป็นที่ปรึกษา ด้านการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน และจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัยแก่ครู นักเรียน และบุคลากรต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน

มานิต แก้วมทิทธิ (2526: 105-111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3" เพื่อศึกษาการบริหารงานด้านสุขภาพเกี่ยวกับสภาพการจัดดำเนินงานของโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 กลุ่มประชากรได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 269 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมโรงเรียน ส่วนใหญ่จัดสิ่งแวดล้อมได้ถูกสุขลักษณะ แต่ยังคงขาดความพร้อมในการดำเนินงาน
2. ด้านการจัดบริการสุขภาพ ส่วนใหญ่มีความพร้อมในการให้บริการแก่นักเรียนทุกคนในโรงเรียน แต่ยังคงขาดในเรื่องของการตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้า บัณฑิตสุขภาพ การตรวจวัดสายตา การทดสอบการได้ยิน การบริการรักษาพยาบาลในโรงเรียน
3. ด้านการสอนสุขศึกษา มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน แต่ยังคงขาดในเรื่องของการจัดหาอุปกรณ์การสอน การฝึกอบรมผู้สอนสุขศึกษา การจัดทำโครงการหนังสือเอกสารเกี่ยวกับสุขศึกษา การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนการสอนจากศึกษานิเทศก์
4. ผู้บริหารเห็นด้วยเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารด้านสุขภาพในโรงเรียนในระดับสูงทั้ง 3 ด้าน
5. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานด้านสุขภาพในโรงเรียน พบว่าขาดความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ ในการให้บริการสุขภาพแก่นักเรียน ขาดอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดีกับหน่วยงานสาธารณสุข ผู้ปกครองและชุมชนไม่เห็นความสำคัญของสุขภาพอนามัย ขาดสื่อการเรียน การสอน ไม่มีครูอาจารย์ที่มีวุฒิสุศึกษาโดยตรงในการที่จะสอนสุขศึกษา การสอนสุขศึกษายังเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติหรือการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

บุญศรี ศิริช่วง (2527: ก-ค) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2" เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน และปัญหาอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการกลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียน 15 โรงเรียน ครูสอนสุขศึกษา 15 คน ผู้บริหาร 44 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ในโครงการและนอกโครงการ จัดองค์ประกอบแต่ละด้าน ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งได้แก่ การจัดครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่ครูไม่ได้สำเร็จด้านสุขศึกษาโดยตรง การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น น้ำดื่มไม่เพียงพอ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงอาหารการจัดบริการสุขภาพขาดครูผู้รับผิดชอบโดยตรงประจำห้องพยาบาล บัตรสุขภาพนักเรียนมีไม่ครบ ขาดการบันทึก และตรวจสุขภาพเด็กโดยสม่ำเสมอ การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาขาดสื่ออุปกรณ์การสอน

2. ทั้งโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการ มีสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาของโรงเรียน ในด้านการจัดบุคลากรสุขศึกษาในโรงเรียน การจัดสิ่งแวดล้อม การจัดบริการสุขภาพ และการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารในโครงการและนอกโครงการ ได้แก่ ขาดบุคลากรสุขศึกษา เช่น ครูสุขศึกษา พยาบาล ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานสุขศึกษา ขาดอาคารสถานที่สำหรับจัดห้องพยาบาล โรงอาหาร และขาดความร่วมมือจากหน่วยบริการสาธารณสุข

สมบัติ คุรุพันธ์ (2527: 117-124) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 6" เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนกับ เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษา ในสถานศึกษา ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดและบริหารสุขศึกษาในโรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา มีสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานไม่ครบทุกด้าน โรงเรียนในโครงการมีสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานดีกว่าโรงเรียนนอกโครงการเกือบทุกด้าน ยกเว้นการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โรงเรียนนอกโครงการจัดได้ดีกว่า

2. สภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียนทั้งในโครงการและนอกโครงการสุศึกษาสายการศึกษา มีสภาพจัดและบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียนทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคที่พบทั้งโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุศึกษาสายการศึกษา คือปัญหาการขาดบุคลากรทางด้านสุศึกษา การขาดงบประมาณในการจัดดำเนินงาน ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความร่วมมือจากครูและนักเรียน เนื่องจากไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานสุศึกษาในโรงเรียน

อนุชา กิติชัยชาญ (2527: 117) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่" เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดและการบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษาสายการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดและการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดและบริหารงานสุศึกษาในโรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุศึกษาสายการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การจัดและบริหารงานสุศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการสุศึกษา จัดได้ เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำมากกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการในด้านการจัดบุคลากร การจัดสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย การจัดบริการสุขภาพ และการสอนสุศึกษาในโรงเรียน

2. การจัดและบริหารงานสุศึกษาของโรงเรียนในโครงการมีการจัดด้านต่าง ๆ ได้มาตรฐานกว่าโรงเรียนนอกโครงการสุศึกษา

3. ปัญหาอุปสรรคที่ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุศึกษาสายการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ประสบคือ ขาดบุคลากรทางด้านสุศึกษา งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดสถานที่จัดห้องพยาบาล บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญของงานสุศึกษา

อรุณี สุขนิจรัญ (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสุศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูสุศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตการศึกษา 6" โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 216 ฉบับ ครูสุศึกษาจำนวน 198 ฉบับ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างกันในบทบาท เกี่ยวกับการแนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดขยะมูลฝอย ที่ถูกวิธี การแนะนำฝ่ายบริหารในการกำจัดน้ำโสโครก และการจัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียน โดยให้นักเรียนทุกคนได้ร่วมปฏิบัติ

2. ด้านการจัดบริการสุขภาพ ผู้บริหารและครูศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างในบทบาทที่เกี่ยวกับการรายงานให้ครูประจำชั้นทราบ เมื่อพบนักเรียนที่ผิดปกติทางการได้ยิน ร่วมวางแผนบริการสุขภาพกับผู้หน้าที่รับผิดชอบงานบริการสุขภาพในโรงเรียน การจัดแนะแนวสุขภาพ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบริการอาหารกลางวัน

3. ด้านการสอนสุขศึกษา ผู้บริหารและครูศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างในบทบาท เกี่ยวกับการทำแผนการสอน โดยระบุจุดประสงค์เชิง พฤติกรรม การทำบันทึกการสอน การเตรียมการสอนทุกครั้ง การปรับปรุงการสอนสุขศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ เสมอ การสอนเนื้อหาเกี่ยวกับบริการสุขภาพสัมพันธ์กับบริการสุขภาพในโรงเรียน การวัดผลวิชาสุขศึกษาตาม เกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการ การจัดกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริม พฤติกรรมสุขภาพ การจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับสุขศึกษา และการติดตามผลการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และซักถาม

การวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ราชู (Raju 1970: 12-20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจโครงการสุขภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษาตอนปลายของเมืองเดลี" (School Health Program in Selected Middle Schools of Delhi, A Survey) โรงเรียนดังกล่าวตั้งอยู่ในเมืองเดลี โรงเรียนที่สำรวจทั้งหมด 44 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า ร้อยละ 50 ตั้งอยู่ที่ ๗ มีเสียงรบกวนจากการจราจร สถานีรถไฟร้อยละ 20 ตั้งอยู่ใกล้สระน้ำ และบ่อน้ำที่ปากบ่อ ไม่มีฝาปิดมิดชิด ซึ่งอาจจะ เป็นอันตรายแก่เด็ก นอกจากนี้โรงเรียนยังตั้งอยู่ในซอยสกปรกซึ่งเป็นแหล่งเสื่อมโทรมอีกด้วย

2. โรงเรียนทั้งหมด 44 โรง มีอาคารเรียนของตนเองเพียง 38 โรง อาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ในจำนวนนี้มี 27 โรงเรียน มีอาคารเรียน มีพื้นที่ห้องเรียนเป็นพื้นดิน และโรงเรียนอีก 6 โรงไม่มีอาคารเรียนของตนเองต้องอาศัย อาคารบ้านพักเป็นห้องเรียน

3. จำนวนห้องเรียนต่อจำนวนนักเรียน พบว่ามีเพียง 3 โรงเท่านั้นที่มีห้องเรียน มากกว่า 30 ห้อง และจำนวนนักเรียนห้องละ 50 คน มี 18 โรง ห้องละ 40 คน มี 18 โรง ที่เหลือมีนักเรียนห้องละ 30 คน

4. การระบายอากาศภายในห้องเรียนพบว่า โรงเรียน 3 โรงไม่มีหน้าต่าง และอีก 14 โรงไม่มีช่องระบายอากาศ โรงเรียนจำนวน 1 ใน 3 มีการระบายอากาศไม่ดี

5. แหล่งน้ำใช้ในโรงเรียน โรงเรียนทั้ง 44 โรง มีน้ำประปา และมีก๊อกประปา ใช้ 5 โรง ใช้บ่อน้ำ 27 โรง มีโอ่งสำหรับเก็บน้ำไว้ใช้

6. จำนวนส้วมมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และมีโรงเรียน 3 โรงไม่มีส้วม นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีส้วม 1 ที่นั่งต่อนักเรียน 100 คน

7. กิจกรรมสหนาการพบว่า โรงเรียน 22 โรงจัดให้มีกิจกรรมพลศึกษา แต่โรงเรียนอีก 11 โรง ไม่ได้จัดกิจกรรมพลศึกษาเนื่องจากไม่มีสนาม โรงเรียน 12 โรง มีการจัดทัศนศึกษา และ 15 โรงจัดให้มีชมงานอดิเรก

8. การปลูกต้นไม้ และการจัดทำสวนดอกไม้ภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 5 โรง ครูกับนักเรียนร่วมมือกันปลูกต้นไม้ทั้งไม้ดอกและไม้ประดับ

รอสเนอร์ (Rosner 1975: 595-597) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการบริการสุขภาพในโรงเรียนในรัฐวิสคอนซิน (School Health Service Needs in Wisconsin) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการศึกษาบริการสุขภาพที่โรงเรียนต้องการให้จัดขึ้น เพื่อจะนำไปใช้พัฒนาการบริการสุขภาพในโรงเรียนให้ดีขึ้น การวิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร การอภิปรายกลุ่มระหว่างนักสาธารณสุข ผู้ปกครอง และนักเรียน เกี่ยวกับการบริการสุขภาพที่ต้องการ การสำรวจความคิดเห็นของพยาบาล และบุคลากรในโรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การบริการสุขภาพที่เป็นความต้องการของโรงเรียนในรัฐวิสคอนซินมาก ได้แก่ การบริการเหตุฉุกเฉิน การสอนสุขศึกษา การทำบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาล และการส่งตัวผู้ป่วย นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนยังต้องการให้มีพยาบาลประจำโรงเรียนตลอดเวลา นักสาธารณสุขเห็นว่า การจัดบริการสุขภาพควรให้สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในชุมชน และปัญหาสำคัญของการบริการสุขภาพโดยทั่วไป คือ ขาดการสนับสนุนทางงบประมาณ และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

ไฮเวล และมาร์ติน (Howell and Martin 1978: 433-441) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "รูปแบบการประเมินผลของการบริการสุขภาพในโรงเรียน" (An Evaluation Model for School Health Services) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความจำเป็นระหว่างนโยบายของรัฐเวอร์จิเนีย กับนโยบายอื่น ๆ ของผู้บริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียน นโยบายของรัฐเวอร์จิเนียซึ่งแพร่ผลออกมาเป็นวัตถุประสงค์และเครื่องมือในโรงเรียน ข้อเสนอและนโยบายผู้ประกอบอาชีพนี้ และเครื่องมือในโรงเรียนท้องถิ่น วิธีการวิจัยโดยสร้างแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับนโยบายการจัดโครงการบริการสุขภาพในโรงเรียน และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการบริการสุขภาพในโรงเรียน แล้วส่งแบบสอบถามไปให้กับครูใหญ่และครูสุขศึกษาจากโรงเรียน 74 แห่ง ในรัฐเวอร์จิเนีย นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตาราง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะสำคัญและโครงสร้างของความเข้าใจในโครงการสุขภาพในโรงเรียน เกี่ยวกับการบริการสุขภาพควรได้มาจากข้อเสนอแนะของข้อมูลภายนอก
2. พยายามประจำโรงเรียนควรจะได้เรียนเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน
3. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการสุขภาพแก่ผู้บริหารโรงเรียน พยายามประจำโรงเรียน แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เดวิส (Davis 1983: 610-612) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อวิชาสุขศึกษา" (A Study of High School Principal's Role in Health Education) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบที่คาดหวังในตัวผู้บริหารโรงเรียนต่อวิชาสุขศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารและบทบาทที่กระทำจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อวิชาสุขศึกษาในทัศนะของผู้บริหารที่ได้ปฏิบัติจริง และในทัศนะของครูผู้สอนสุขศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีทั้งสิ้น 16 ชุด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร และครูสอนสุขศึกษา

จาก 8 โรงเรียน ซึ่งมีขนาดใหญ่ แบบสอบถามได้รับตอบมาทั้งสิ้น 12 ชุด คิดเป็นร้อยละ 75 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ส่วนใหญ่ครูผู้สอนสุขศึกษาเป็นครูพลศึกษา และได้จัดอันดับความสำคัญของวิชาสุขศึกษาค่ากว่าความคิดเห็นของครูผู้บริหาร ซึ่งได้จัดอันดับความสำคัญของวิชาสุขศึกษาไว้สูงกว่า ส่วนในด้านบทบาทที่กระทำจริงของผู้บริหารที่มีต่อวิชาสุขศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันคือ ทุกฝ่ายยอมรับบทบาทที่คาดหวังในตัวผู้บริหารที่มีต่อวิชาสุขศึกษา

ฟอลค์ และคิลคอน (Falch and Kilcogne 1984: 239-242) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โครงการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน" (A Health Promotion Program for School Personnel) เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีสุขภาพดีและสนับสนุนให้บุคลากรสามารถจัดโครงการขึ้นเองได้ ตามที่ผู้รับการฝึกอบรมได้ดำเนินการวิจัยโดยการฝึกอบรมผู้ดำเนินโครงการและมีการประเมินผลการจัดโครงการตามที่ได้รับทราบว่าได้ดำเนินการหลังจากที่ได้รับการศึกษาอบรมไปแล้ว เปรียบเทียบกับการจัดโครงการของผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม ผลปรากฏว่าผู้ที่เข้ารับการอบรมสามารถจัดดำเนินงานโครงการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทั้งนี้โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังและการปฏิบัติจริงในการบริหารโครงการสุขภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังไม่มีผู้จัดทำไว้โดยตรงทั้งในประเทศและต่างประเทศ การวิจัยในประเทศส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในเรื่องของส่วนประกอบทั้ง 3 ด้านของโครงการสุขภาพในโรงเรียน โดยแยกศึกษาในแต่ละด้านตามความสนใจของผู้ที่ศึกษาวิจัยคือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการบริการสุขภาพ ด้านการสอนสุขศึกษา การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนมีน้อยมาก เท่าที่มีส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในระดับประถมศึกษา สำหรับระดับมัธยมศึกษา นั้น จะเป็นการวิจัยถึงสภาพการจัดและการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานสุขภาพในโรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ยังจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร สภาพการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการขาดบุคลากรที่มี

ความรู้ ความชำนาญในเรื่องของโครงการสุขภาพในโรงเรียน ภาครัฐที่มีวุฒิทางสุขภาพ หรือพยาบาล โดยตรงมาทำหน้าที่สอนสุขภาพ หรือให้บริการสุขภาพแก่เด็ก ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ และขาดความร่วมมือจากบุคลากรต่าง ๆ ที่อยู่ภายในโรงเรียน จึงทำให้สภาพการจัดและดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนมีจุ่มนืออยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาไป ทั้งในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม การบริการสุขภาพ และการจัดการเรียนการสอนสุขภาพ และเท่าที่ศึกษาพบว่าผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับในเรื่องของการบริหารโครงการสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อให้มีบทบาทในการบริหารโครงการสุขภาพน้อยลง และจะทำให้การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

สำหรับการวิจัยในต่างประเทศนั้น การศึกษาถึงการบริหารโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยตรงยังไม่มีผู้ใดวิจัยมาก่อน ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะด้านในแต่ละด้าน ซึ่งจะเน้นหนักไปในเรื่องของการบริการสุขภาพในโรงเรียน เพราะต้องการที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาการบริการสุขภาพในโรงเรียนให้ดีขึ้น โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปกครอง พยาบาล ครู และนักเรียน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน นอกจากนี้ก็ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อวิชาสุขภาพ เพื่อศึกษารูปแบบที่คาดหวังในตัวผู้บริหารโรงเรียนต่อวิชาสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของวิชาสุขภาพไว้สูงมาก ดังจะเห็นได้ว่าในต่างประเทศผู้บริหารจะเห็นความสำคัญของเรื่องการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน ทั้งในด้านการจัดสิ่งแวดล้อม การบริการสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนสุขภาพไว้สูง เพราะการตระหนักและเข้าใจถึงการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่ดีจะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพของบุคลากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี